

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

27. jaanuaril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis Otilie-Olga Kõiva 90. sünnipäevale pühendatud pidulik ettekandekoosolek “Ma teen laulust laiad väljad”. Ühtlasi esitleti Peetri kihelkonna rahvalaulude akadeemilist väljaannet “Vana Kannel XIV”, mille koostasid Otilie Kõiva ja Janika Oras. Ettekannetega Peetri kihelkonna inimestest 19. sajandil ja kaugemas ajaloos astusid üles Ülle Tarkiainen Rahvusarhiivist ja Ründo Mülts Järvamaa Muuseumist. Peetri regilaulude väljaandest kõnelesid koostajad ning toimetaja Kanni Labi. Peetri kihelkonna laule esitasid Arhailised Mehed ja Rakuke.

23. veebruaril pidas Astrid Tuisk ettekande “Teine maailmasõda ja sõjajärgne aeg laste mängudes”.

31. märtsi koosolekul esines Aivar Jürgenson ettekandega “Etnomükoloogia – müüdi-uuringutest müüdiloomeni”.

Kärri Toomeos-Orglaan

Eesti Rahvaluule Arhiivis

1. detsembril 2021 ilmus rahvaluulearhiivi YouTube kanalil Virumaa pärimusloengute seerias Anu Korbi videoloeng “Jakob Hurda kaastöolistest Virumaal”. Detsembrikuus rahvaluulearhiivi YouTube'i-kanalil vaatajateni jõudnud loengusarja Eesti Kirjandusmuuseumi ja Viru Instituudi koostöös valminud viieosalise loengusarja filmis ja monteeris Janno Simm, helitöötuse tegi Jaan Tamm, projektijuhid olid Marge Lepik ja Risto Järv.

2. detsembril pidas Jüri Metssalu Soomaa rahvusparki sünnipäevale pühendatud seminaril Tipu Looduskoolis kaks ettekannet: “Vaade rahvusparkide mälumaastike projektide hetkeseisule: praktika, statistika, edasised võimalused” ning “Digiteerimisest kohapärimuse uurija kogemuses”.

3. detsembril pidas Mari Sarv koos Piret Voolaiuga (folkloristika osakond) ühissetekande internetipärimuse kogumisest, arhiveerimisest ja uurimisest Eesti Kirjandusmuuseumis 25 aasta jooksul (“25 years of experience of collecting, storing and researching online culture at the Estonian Literary Museum: Opportunities and Challenges”) okupatsioonide ja vabaduse muuseumis Vabamu toimunud rahvusvahelisel veebiseminaril kultuuri ja pärandi talletamisest digiajastul. Seminar on järelvaadatav Vabamu Vimeo lehel <https://vimeo.com/654441646>.

4. detsembril andis Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts Tallinnas Kaja kultuurikeskuses üle aastatunnustused – lokulauad. Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule

Arhiiv ja folkloristika osakond said tunnustuseks lokulaua “Aasta sõber” (esitaja Eesti Folkloorinõukogu).

6. detsembril pidas Taive Särg Matsalu Rahvuspargi külastuskeskuses Penijõe mõisas ettekande “Läänemaa aastavahetuse kommetest”.

7. detsembril pidas Taive Särg Vilsandi Rahvuspargi töötajatele ja elanikele Kuresaares, Eesti Keskkonnaameti majaettekande “Saaremaa aastavahetuse kommetest”.

7. detsembril kuulutas SA Hiite Maja välja 14. korda toimunud hiite kuvavõistluse võitjad. Eesti Rahvaluule Arhiivi poolt välja pandud ning valitud pärimuse auhinna sai Urve Hermanni foto “Ristivesi” Odalätsi allikatest (Saaremaa, Kihelkonna kihelkond).

8. detsembril rääkisid Risto Järv ja ajakirja Horisont peatoimetaja Ulvar Käärt Vikerraadio saates “Huvitaja” värskest Horisondi pärimuse-teemalisest erinumbrist, küsitles Krista Taim.

8. detsembril ilmus rahvaluulearhiivi YouTube kanalil Virumaa pärimusloengute seerias Jüri Metssalu videoloeng “Virumaa kohapärimus. Palakesi Palmse piirkonnast”.

10. detsembril korraldasid Eesti Rahvaluule Arhiiv ja ersa kultuuriühing Sjatko koostöös mitmete organisatsioonidega Eestis ja Mordvamaal rahvusvahelise hübriidkonverentsi soome-ugri pärimusmuusikast ersa rahvamuusiku ja folkloristi Vladimir Romaškini 70. sünnipäeva puhul Viljandis Pärimusmuusika Aidas ja Saranski Rahvusraamatukogus. Konverentsi ERA-poolne korraldaja oli Taive Särg. Konverentsil avati Viljandi Pärimusmuusika Aidas näitus ersa rahvamuusikust Vladimir Romaškinist “Jovlan´ Olo 70”, mille koostasid Taive Särg ja kultuuriühingu Sjatko esinaine Natalia Abrosimova.

15. detsembril rääkis Vikerraadio “Huvitaja” saates Astrid Tuisk sellest, missuguseid mängu mängiti talutares talvisel pühadeperioodil ja mida neist tänapäeva üle võtta, küsitles Krista Taim.

15. detsembril ilmus rahvaluulearhiivi YouTube'i kanalil Virumaa pärimusloengute seerias Ave Gorsiči videoloeng “Virumaa rahvaluulekogujad Mary Kaasik ja Gustav Kallasto”.

16. detsembril esitles Eesti Kirjandusmuuseumi 65. Kreutzwaldi päevade konverentsil ajakirja Horisont erinumbrist 6/2021 (“Pilguheit Eesti pärimusse”) numbrist koostaja Risto Järv ning Jegard Kõmmuse raamatu “Hiiumaa meremees jutustab. Uurimusi ja mälestusi Hiiumaa mereloost” teist osa raamatu koostaja ja toimetaja Helen Kõmmus (kujundanud Pille Niin, EKM Teaduskirjastus 2021).

17. detsembril rääkis Andreas Kalkun raadio Kuku saates “Loodusajakiri” obstsöönsest rahvaluulest, saadet juhtis Tiiu Rööp.

22. detsembril ilmus rahvaluulearhiivi YouTube'i kanalil Virumaa pärimusloengute seerias Mari-Ann Remmeli videoloeng “Virumaa Repniku hiiemetsa lugu”.

29. detsembril ilmus rahvaluulearhiivi YouTube'i kanalil Virumaa pärimusloengute seerias Risto Järve videoloeng "Virumaaga seotud muinasjuttudest".

13. jaanuaril 2022 rääkis Helen Kõmmus Vikerraadio saates "Huvitaja" raamatust "Hiiumaa meremees jutustab. Uurimusi ja mälestusi Hiiumaa mereloost" II, küsitles Krista Taim.

22. jaanuaril oponeeris Andreas Kalkun Helsingi Ülikoolis Viliina Silvoneni doktoritööd performatiivsuse ja afektiivsuse avaldumisest Aunuse karjala itkusalvestistel ("Apeus arkistoäänitteellä. Äänellä itkeminen performanssina ja affektiivisena käytäntönä Aunuksen Karjalassa").

23. ja 24. jaanuaril õpetas Janika Oras Lummo Kati koorile veebi vahendusel seto mitmehäälsed laule.

27. jaanuaril toimus ARSi ja ERA korraldatud konverents "Ma teen laulust laiad väljad", kus esitleti väljaannet „Peetri regilaulud“ (Vana Kannel XIV) ning ja tähistati Ottilie Kõiva 90. juubelit. Ettekannetega esinesid Ülle Tarkiainen ja Ründo Mülts, väljaannet esitlesid Ottilie Kõiva, Kanni Labi ning Janika Oras. Samuti esinesid Järva-maa lauljad ansamblistest Arhailised Mehed ja Rakuke ning Kihnu naised Mare Mätase juhtimisel, konverentsi modereerisid Liina Saarlo ja Kärri Toomeos-Orglaan. Üritus toimus Kirjandusmuuseumis ja kanti üle Jüri Rui ja Jaan Tamme tehnilisel toel. Jaan Tamm monteeris materjali järelvaadatavaks kaheosaliseks videoks, mis on kättesaadavad Kirmus-TV järelvaatamises ja ERA Youtube'i kanalil.

2. veebruaril tutvustasid Olga Ivaškevits ja Kadri Tamm Vikerraadio saates "Huvitaja" ERA käimasolevat kogumisvõistlust "Tähtpäevad ja muutunud tavad koroonakriisi ajal", küsitles Krista Taim.

9. veebruaril tutvustas Janika Oras koos Tarmo Noormaaga Vikerraadio saates "Huvitaja" regilaulu tutvustavate taskuhäälingute seeriat "Regilaulu podcast", saatejuht oli Krista Taim.

11. veebruaril pidas Janika Oras rahvusvahelise jutuvestjate võrgustiku Kuldrum seminaril Zoomis ettekande regilaulust, keskendudes eepilistele lauludele.

11. veebruaril said Andreas Kalkun ja Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi vanemteadur Kersti Lust ajakirja Keel ja Kirjandus aastapreemia folkloristika ja kultuuriuuringute valdkonnas artikli "Külahoorad folkloori ja kohtumaterjalide peeglis" eest.

13. veebruaril anti Vaba Lava Telliskivi teatrikeskuses pidulikult üle Eesti Kultuurkapitali 2021. aasta peapreemiad ja elutööpreemiad ning kujutava ja rakenduskunsti, audiovisuaalse kunsti ja rahvakultuuri sihtkapitali aastapreemiad. Rahvakultuuri sihtkapitali elutööpreemia sai rahvaluuleteadlane Ottilie-Olga Kõiva pikaagese viljaka töö eest teadlase ja regilaulude uurijana, rahvus- ja rahvakultuuri tutvustaja ja talletajana.

13. veebruaril tutvustasid Astrid Tuisk ja Maarja Hollo (Eesti Kultuurilooline Arhiiv) Eesti Televisiooni saates "Prillitoos" Eesti Kirjandusmuuseumi kogumisvõistlusi, sealhulgas ka rahvaluulearhiivi võistlust "Tähtpäevad ja muutuvad tavad koroonakriisi ajal".

16. veebruaril tutvustas Anu Korb Vikerraadio saates “Huvitaja” Siberi eestlastelt kogutud mälestusi, küsitles Krista Taim.

17. veebruaril rääkis Taive Särg Vikerraadio “Kultuuriuudiste” saates Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 projektist “Metsavaimud masinas”, mis tutvustab rahvusvahelisele publikule eestlaste looduspärimust. Saate autor oli Reene Leas.

20. veebruaril õpetas Janika Oras Lummo Kati leelokoorile Laossina külas Setomaal seto pulmalaule.

22. veebruaril Eesti Rahva Muuseumis toimunud tseremoonial anti üle Tartu linna aukodaniku nimetus folkloristile, kirjandusmuuseumi rahvaluulearhiivi emeriit-teadurile Mall Hiimäele.

23. veebruaril anti Tallinnas Teaduste Akadeemias üle riigi teaduse elutööpreemia pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö eest etnomusikoloogile, kirjandusmuuseumi rahvaluulearhiivi emeriit-teadurile Ingrid Rüttille.

23. veebruaril esines Astrid Tuisk Akadeemilise Rahvaluule Seltsi veebikoosolekul ettekandega “Teine maailmasõda ja sõjajärgne aeg laste mängudes”.

28. veebruaril pidas Lona Päll ettekande kohapärimusest keskkonnakonfliktides (“The semiotic potential of place-lore in the context of conflict discourse”) Juri Lotman 100. juubeli kongressil “Juri Lotman’s Semiosphere” (“Juri Lotmani semiosfäär”) Tartus.

4. märtsil käivitas rahvaluulearhiiv Ukrainas puhkenud sõja sündmuste rahvalike reaktsioonide kogumiseks ja talletamiseks sotsiaalmeediakeskkonnas Facebook grupi “Ukraina meemid”.

6. märtsil ETV saate “AK Nädal” lõigus “Lastega sõjast rääkides on oluline seletav ja suunav roll” tõi Astrid Tuisk välja, kuidas sõda kajastavad mängud on laste jaoks oluliseks abivahendiks emotsionaalselt keeruliste sündmuste läbi töötamisel ning nendega toime tulemisel.

12. märtsil pidas Andreas Kalkun Värska külastuskeskuse Reegi majas (Setomaa muuseumid) loengu Petserimaa ja seto rahva kujutamisest kunstis.

13. märtsil rääkis Janika Oras regilaulust ja regilaulu seostest Kaja Weeksi luulega Väliseesti Muuseumi (VEMU) emakeelepäeva veebiüritusel “Sõna võtad siita maalta, tõise teisesta ilmasta”.

16. märtsil valiti Andreas Kalkun Suomalaisen Kirjallisuuden Seura kirjavahetajaliikmeks.

17. märtsil korraldas Olga Ivaškevits Eesti Kirjandusmuuseumi töötajatele veebikoolituse infosüsteemi Kivikese uutest arendustest.

28. märtsil esines Liina Saarlo folkloristika osakonna ja Eesti-uuringute Tippkeskuse veebiseminaril ettekandega “Mõne “Vana kandle” probleemi uusi lahendusvõimalusi suurte andmebaaside abil”.

31. märtsil esines Aivar Jürgenson Akadeemilise Rahvaluule Seltsi veebikoosolekul ettekandega “Etnomükoloogia – müüdiuuringutest müüdiloomeni”.

Risto Järv, Mari Sarv

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnas

3. detsembril 2021 pidas Piret Voolaid koos Mari Sarvega (ERA) ühisettekande internetipärimuse kogumisest, arhiveerimisest ja uurimisest Eesti Kirjandusmuuseumis 25 aasta jooksul (“25 years of experience of collecting, storing and researching online culture at the Estonian Literary Museum: Opportunities and Challenges”) okupatsioonide ja vabaduse muuseumis Vabamu toimunud rahvusvahelisel veebiseminaril kultuuri ja pärandi talletamisest digiajastul. Seminar on järelvaadatav Vabamu Vimeo lehel <https://vimeo.com/654441646>.

4. detsembril andis Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts Tallinnas Kaja kultuurikeskuses üle aastatunnustused – lokulauad. Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv ja folkloristika osakond said tunnustuseks lokulaua “Aasta sõber” (esitaja Eesti Folkloorinõukogu).

8. detsembril 2021 esines vanemteadur Piret Voolaid Ljubljana Ülikooli humanitaarteaduskonnas kaasprofessori Barbara Ivančič Kutini kutsel kursuse “Sloveeni verbaalse folkloori uurimine lingvistika ja kirjandusteaduse vahel” raames külalisloenguga “Humorous reactions to distance learning during the COVID-19 crisis”.

15. detsembril tutvustas Reet Hiimäe Vikerraadio “Huvitaja” saate kuulajatele puhumise usundilist tausta.

15. ja 16. detsembril 2021 toimus Eesti Kirjandusmuuseumis konverents “Allakäigu kiirtee?”, mis ühendas endas meditsiinantropoloogia konverentsi Medica ning Eesti Kirjandusmuuseumi iga-aastased Kreutzwaldi päevad, korraldajaks Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond ja Eesti-uuringute Tippkeskus.

Konverentsil esinesid Tõnu Viik (“Katastroofid taeva laotuses”), Eva Toulouze ja Laur Vallikivi (“Udmurdi puskari kasutus palvetamiseks 19. sajandil”), Marju Kõivupu (“Kui ei ole surmatõbi, siis saab ikka viinast abi...”), Piret Voolaid (“*Õlut hullu, taar tarka, viin aga päris põrguline: Alkoholi ja alkoholitarvitamisega seotud vastuolud eesti vana-sõnades*”), Ššaša Babic (“What kind of a truth is in a wine? Social reflection of alcohol beverages in Slovenian proverbs”), Szilard Tibor Toth (Ungari, “Perekond kui romaani peategelase allakäigu motivaator Eduard Vilde “Raudsete käte” ja Zsigmond Móriczi “Sugulaste” näitel”), Valeriia Fedorova (“Деградация удмуртского языка и распространение этого явления через социальные сети”), Lyudmila Lobanova (“Современные формы праздника Параскевы Пятницы: в поисках грани между разрушением и возрождением народной традиции коми”), Mihhail Lotman (“Kriis ja foobia”), Kristiina Johanson ja Tõnno Jonuks (“Posijad, nõid-arstid ja liba-arstid Eesti ajakirjanduses 1850–1940”), Piret Paal (“Inimväärikas töö: kas vaimsusel ja religioonil on kohta kasumile orienteeritud organisatsioonides Euroopa kontekstis?”), Kadri Suija (“Kuidas patsient saaks aidata tervishoiutöötajat informatsiooni kogumisel?”) ja Jaan

Kasmel (“Tartu (endise Riikliku) Ülikooli zooloogiaprofessor Juhan Aul eesti kooliõpilaste Pignet` indeksi muutumisest ligi poole sajandi jooksul, aastatel 1932 kuni 1985 kogutud antropoloogiliste andmete põhjal”).

Konverentsi käigus anti üle Ivar Ivaski mälestusfondi stipendium, näidati filme “Kalju Lepik kahel rannal” (esilinastus) ja “Gerakl”/“Heracles” (autor Denis Kornilov). Vaadati oli Aimar Ventseli fotonäitus „Venemaa altpoolt“. Konverentsil tutvustas Risto Järv (ERA) ajakirja Horisont erinumbrist “Pilguheit Eesti pärimusse”, lisaks tutvustati järgmisi raamatuid: Helen Kõmmuse “Hiiumaa meremees jutustab, II. Uurimusi ja mälestusi Hiiumaa mereloo”, Szilard Tibor Tothi ja Nikolay Rakini “Permikomi kirjandus ungari, soome ja eesti keeles. Ungari, soome ja eesti kirjandus permikomi keeles: Bibliograafia” (peatoimetaja Szilárd Tibor Tóth, Tartu Ülikooli Narva Kolledži toimetised XII, Reetor 10. Narva – Tartu, 2021), Ain Raali ja Marju Kõivupuu “Armas apteek, aita ehk see lustlik ladina köök. Humoristlik sissevaade apteekrite argipäeva”, Aleksandr Chernykh “Komi-Permyaks in the photos in the second part of XIX – early XX century (Кomi-пермяки на фотографиях второй половины XIX – начала XX века)”, Eva Toulouze'i “Minu Udmurdimaad, Välitöömärgmed ja mõtisklusi” ning Mare Kõiva, Nikolai Anisimovi ja Eva Toulouze'i SATOR 22, Current studies: “Udmurt mythology and folklore” (Sator 22, Current studies).

Konverents on järelvaadatav aadressil <https://www.kirmus.ee/kirmus-TV>.

2021. aasta 20. detsembrist 2022. aasta 21. veebruarini osales Nikolai Anisimov välitöödel udmurtide juures: Dubrovskij ja Staraja Sal'ja külas (Kijasovo rajoon, Udmurtia), Karsašur külas (Šarkan rajoon, Udmurtia), Kuregovo külas (Glazov rajoon, Udmurtia), Malaja Purga alevis Bagraš-Bigra külas (Malaja Purga rajoon, Udmurtia), Iževsk linnas (Udmurtia). Välitöö raames töötas ta Udmurdi teadusinstituudi ja Udmurdi Riikliku Ülikooli arhiivides. Uurimise põhiteemad: rahvalaulud, rahvakalendri rituaalid, sanditamine, matuse ja surnute mälestamise kombed.

22. detsembril rääkis Mare Kõiva Vikerraadio “Huvitaja” saates päkapikkudest, Reet Hiiemäe aga sellest, kuidas on lood surematusega.

31. detsembril 2021 andis Piret Voolaid Raadio Kuku saates “Loodusajakiri“ saatejuht Tiiu Rööbile intervjuu tänapäeva vanasõnatarkusest.

5. jaanuaril 2022 tutvustas Piret Voolaid Vikerraadio saates “Huvitaja” vanasõna “Kes ei riski, see šampust ei joo” ning Mare Kõiva viis kuulajad müütiliste olendite maailma, rääkides ussikuningast.

12. jaanuaril rääkis Mare Kõiva Vikerraadio saates “Huvitaja” hundist.

14. jaanuaril andis Piret Voolaid Raadio Kuku saates “Kuku pärastlõuna” intervjuu eesti õpilaste koronaaja distantsõppemeemidest kui toimetulekuhumorist.

20. ja 21. jaanuaril osales Reet Hiiemäe Turu Ülikooli korraldatud COHEWE workshopis “Theorising contestation of health and wellbeing: State of the art and how to move forward?” (veebis) ettekandega “Representation models of alternative health theories in Estonian mainstream media in the time of corona crisis”.

24. jaanuaril korraldas osakond oma 75. tegevusaasta tähistamiseks Otepääl seminari “Lammas Eesti kultuuriloos”. Seminari toetasid Eesti Kirjandusmuuseumi teadusprojekt EKM 8-2/20/3 ning Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu (Eesti-uuringute Tippkeskus TK-145).

Seminaril esinesid Tõnno Jonuks (“Lammas ja tema DNA”), Reet Hiimäe (“Lambaga seotud subliimsed usundilised tähenduskihid”), Mare Kõiva (“Lammas usundilistes jututes”), Mare Kalda („Aardejuttudest leitud lambad. Vormelid, seosed, paralleelid“), Eda Kalmre (“Nn tõestisündinud lood nõukogudeaegses jutupärimuses, lambasmugeldamise lugu (ATU 1525M)”), Andres Kuperjanov (“Kalendrisaba lammas”), Nikolay Kuznetsov (“Lammas komi püsiväljendites”), Piret Voolaid (“Hundid söönud, lambad terved ehk lamba ja hundi vastandpaar eesti vanasõnades”) ja Anastasiya Fiadotava (“The wolves are fed and the sheep are safe, RIP the sheperd: The transformation of proverbs into (humorous) image macros”). Muusikalise vahepala “Hundi ja lamba kultuuriline dialoog” esitas Andrus Tins. Teesid aadressil <https://www.folklore.ee/ri/fo/konve/2021/RockSummer/index.html>.

26. jaanuaril tutvustas Mare Kõiva Vikerraadio “Huvitaja” saates põhjakonna – eestlaste mütoloogilist olendit, kellele pole mujal maailmas vastet.

30. jaanuaril kõneles Piret Voolaid Vikerraadio “Keelesaates” keerd- ehk naljaküsimustest.

31. jaanuaril pidas Anastasiya Fiadotava koos kaasautoritega (Matthew Hee, Anna-Sophie Jürgens, Karina Judd, Hannah Feldman, kõik Austraalia Riiklikust Ülikoolist) veebiettekande “Kas humoorikad kliimamuutuste teemalised plakatid saavad olla teaduskommunikatsiooni vahendiks?”.

3. veebruaril andis Nikolai Anisimov intervjuu teleraadiokompaniile Udmurtia, rääkides mittenormatiivsest leksikast udmurdi kultuuris.

4. veebruaril pidas Mare Kõiva Zoomis ISFNRI rahvajutu-uurijate veebiloengute sarjas loengu “Wereseals, Merpeople and the Pharaoh: A Complex Phenomenon of Nordic and Baltic Folk Belief in Comparative Perspective”.

9. veebruaril rääkis Reet Hiimäe Vikerraadio “Huvitaja” saates saua või kepi usundilise tähendusest.

10. ja 11. veebruaril osales Nikolai Anisimov Iževskis udmurdi lingvisti Valej Kel'makovi 80. juubeliks korraldatud rahvusvahelisel konverentsil “Aktuaalsed udmurtologia küsimused, võrdlevate, kontaktide ja tüpologia uuringute kontekstis” ettekandega virtuaalse etnograafia kasutamisest (“Использование виртуальной этнографии в исследованиях традиционной культуры удмуртов”).

16. veebruaril rääkis Reet Hiimäe Vikerraadio “Huvitaja” saates sellest, mis on abrakadabra ja hookus-pookus.

21. veebruarist 31. maini töötab folkloristika osakonnas külalисуurijana udmurdi folklorist Galina Gluhhova.

1. märtsil pidas Reet Hiimäe pidas Tartu Ülikoolis aine “Folkloori žanrisüsteem” raames loengu “Mentaalsed ohukaardid ja mitteverbaalne teave folklooris”.

2. märtsil rääkis Reet Hiimäe Vikerraadio “Huvitaja” saates käärdega seotud uskumustest.

7. märtsil osales Reet Hiimäe üritusel “Workshop Brill Handbook on Contemporary Death Rituals”, arutati plaanitava surmakultuuri artiklikogumiku peatükkide üle (*online*).

11. märtsil pidas Reet Hiimäe Kõrveküla maanaiste seltsis Miina loengu “Maarjapunast saunaloitsudeni: naiste rituaalid eesti pärimuses”.

16. märtsil pidas Reet Hiimäe Tartu Ülikoolis aine “Introduction to Cognitive Humanities” raames loengu “Cognitive mapping and navigation”.

19. märtsil pidas Reet Hiimäe Tartu Ülikoolis religiooniteaduste õpilasolümpiaadil osalejatele ettekande “Religioon muutuvmas maailmas”.

16. märtsil rääkis Mare Kõiva Vikerraadio saates “Huvitaja”, millised on Eestis pühad puud ja tutvustas ka üht vähetuntud lugu õnapuust.

16. märtsil andis Anastasiya Fiadotava telesaates “Pealtnägija” intervjuu Ukraina sõja teemalistest rahvanaljadest.

16.–20. märtsini osales Mare Kõiva veebi vahendusel Rjazanis korraldatud V Venemaa folkloristide kongressil, kus pidas koos Elena Boganevaga ettekande näkijuttudest Eesti Kirjandusmuuseumi arhiivis ja nende valgevene paralleelidest (“Тексты о русалках в русском архиве Эстонского литературного музея, эстонские и белорусские параллели”).

16.–20. märtsini osales Nikolai Anisimov Rjazanis V Venemaa folkloristide kongressil, kus pidas koos Galina Gluhhovaga ettekande eroottilistest motiividest udmurtide folkloorsetes lauludes (““За красным “прутом” красная “рыба”...”: эротические мотивы в песенном фольклоре удмуртов”) ja koos Irina Ptšelovodovaga ettekande Siberi udmurtide laulupärimusest (“Песенная традиция сибирских удмуртов в исторической динамике (1976, 2001, 2003, 2006 гг.)”).

23. märtsil rääkis Mare Kõiva Vikerraadio “Huvitaja” saates kotermannist.

23. märtsil esines Anastasiya Fiadotava Spotify netisaates “Culture & Inequality Podcast”: “Culture in Times of War I: Humour and jokes in War”.

23.–25. märtsini osales Anastasiya Fiadotava Krakowis konverentsil “Language in the Third Millennium XII: From Language to Communication and Beyond”, kus pidas ettekande “Why is Mona Lisa wearing a mask? Art and popular culture in COVID-19 humor in Central and Eastern Europe” (kaasautorid Delia Dumitrica, Erasmuse Ülikool, Rotterdam, ja Władysław Chłopicki, Jagiełło Ülikool, Kraków).

29. märtsil toimus Tartus Kogo galeriis vestlusõhtu, kus folklorist ja etnoastronoomia uurija Andres Kuperjanov ning folklorist ja Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna juhataja Mare Kõiva kõnelesid atmosfäärifüüsikast, taeva käsitlest folklooris ja kosmilistest katastroofidest ajendatuna Andrés Galeano näitusest “Kadunud pilvede arhiiv”, mis on avatud Tartus Aparaaditehases Kogo galeriis ja naabergaleriis Ag47.

31. märtsil modereeris Mare Kõiva koos Irina Sedakovaga rituaalse aasta töörühma veebinari (Teamsis). Esinesid Laurent S. Fournier (*The Rules of the Ba' in Great Britain and France*), Emily Lyle (*The Melrose Marriage Ball and its Myth and Ritual Contexts in a Dualistic Cosmos*), John Messner (*An Exploration of the 1922 Jedburgh Hand Ba' Games*), kusjuures Neill Martin tutvustas kogemusi selle pallimänguga (Jedburgh Hand Ba).

Osakonna seminarid

Seminare toetavad Eesti Kirjandusmuuseumi teadusprojekt EKM 8-2/20/3 ning Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu (Eesti-uuringute Tippkeskus TK-145), nende toimumise tagab Mare Kalda.

6. detsembril esines folkloristika osakonna ja Eesti-uuringute Tippkeskuse veebiseminaril Tenno Teidearu ettekandega “Poolvääriskivid uues vaimsuses: argisest ja materiaalsest tähendusloomest”.

13. detsembril modereeris Mare Kõiva koos Irina Sedakovaga Teamsis SIEFi töö-rühma Rituaalne aasta 2021. aasta jõulutalveseminarid udmurdi talvekommetest. Udmurdi rahvakalendri talvetsüklist rääkisid Tatiana Vladykina, Tatiana Panina ja Galina Gluhhova (Udmurtiast); Tatiana Minnijakhmetova (Austria) rääkis oma viimasest raamatust “Otsides udmurdi pärleid Eesti arhiivides” (Tartu: EKM Teaduskirjastus), Eva Toulouze raamatust “Udmurdi mütoloogia ja folkloor” (Tartu: EKM Teaduskirjastus). Veebinari lõpetasid katked Liivo Niglase 2016 Baškortostanis Novõje Tatõšlõs üles võetud etnograafilisest filmist.

10. jaanuaril esines veebiseminaris Mare Kalda ettekandega “Maja aknaaugud mustasid tontlikult. Üleloomulikust kogemusest jutustamine virtuaalses kogukonnas”. Tuge teemale lähenemisel pakkus David Huffordi artikkel “Usundiliste lugude kogemuskeskne analüüs. Näide kummitusjuhtumist” (1995) ja Gillian Bennetti raamat “Oh, vaene kummitus. Usundiline traditsioon juttudes”.

31. jaanuaril esinesid ingliskeelses veebiseminaris “Kas humoorikad kliimamuutuste teemalised plakatid saavad olla teaduskommunikatsiooni vahendiks?” Matthew Hee, Anna-Sophie Jürgens, Karina Judd, Hannah Feldman (kõik Austraalia Riiklikust Ülikoolist) ja Anastasiya Fiadotava (Eesti Kirjandusmuuseumist). Põhiliselt Austraalia näitel käsitleti rohujuuretasandi loominguulist teaduskommunikatsiooni kliimateemalistel protestiplakatil.

7. veebruaril esines veebiseminaris Tõnno Jonuks ettekandega “Mütoloogilised loomad Eesti muinasajal”. Ta käsitles Eestis 11.–13. sajandini kujutatud mütoloogilisi loomi ja

kutsus kaasa mõtlema, kuidas neid määrata, mida nad tähendavad, kas mütoloogilise looma taga on müüt ning miks neist nii vähe juttu on tehtud.

14. veebruaril esinesid veebiseminaris Agnes Neier ja Joosep Susi ettekandega “Pilt ja sõna: nüüdisluule uue kirjaoskuse ajastul”. Nad eritlesid viimastel aastatel ilmunud luuletuskogusid, kus fotod ja luule moodustavad lahutamatu terviku.

28. veebruaril esines veebiseminaris Mare Kalda ettekandega “tnpF ehk folkloorialane terminitöö edasijõudnuile”. Sügisel 2021 alustas folkloristika osakond Eesti Keele Instituudiga koostöös ning Haridus- ja Teadusministeeriumi keeleprogrammide rahastusel tänapäevafolkloori terminibaasi koondamist terminite andmebaasis *ekilex*. Terminite kokkuotsimise kõrval said mitmed asjassepuutuvad küsimused lahendusi, ent tekkis ka uusi: näiteks muutus omaette uurimisküsimuseks, kuidas me oma artiklites termineid kasutame ning kuidas tulla toime mõne eriti sünonüümirikka terminiga.

7. märtsil esines folkloristikaosakonna ja Eesti-uuringute Tippkeskuse veebiseminaris Marko Uibu ettekandega “Konspirituaalsus ja ühiskondlikud kriisid”.

14. märtsi venekeelses veebiseminaris said osalejad kuulata Nikolai Anisimovi, Igor Zubovi, Jekaterina Izmailova, Irina Ptšelovodova ja Pavel Šahhovi folkloristika- ja etnomusikoloogia-teemalist ühisettekannet “Volga piirkonna rahvaste folkloor: põliste ja siberi algupäraga kohalike traditsioonide uurimisest”. Uurijad tutvustasid projekti, mille käigus analüüsiti ja kaardistati võrdlevast perspektiivist udmurdi, mordva ja tšuvaši folklooritekstide žanrisüsteemi, poetikat ja muusikalisi ning stiili iseärasusi põlisrahvaste (Volga rahvad) ja ümberasujate (siberlased) kohalikes traditsioonides. Tutvustati uurimistöö käigus mordva, udmurdi ja tšuvaši rahvalaulusalvestustest koostatud interaktiivset rahvamuusika-atlast.

21. märtsil esines Teamsis korraldatud seminaris semiootika doktorant Daniel Tamm: “Meemid (poliitika)semiootika vaatevinklist: rahvuskonservatismi rahvapärane raamistamine internetis”.

28. märtsil esines veebiseminaris Liina Saarlo ettekandega “Mõne “Vana kandle” probleemi uusi lahendusvõimalusi suurte andmebaaside abil”.

Kuna “Vana kandle” käsikiri koostatakse kihelkondlikul ja ammendavuse põhimõtetel, on üks kaelamurdvamaid probleeme lihtlabaselt topograafiline: kas laulu esitanud laulik elas õiges või vales kihelkonnas. See kehtib nii piirikulade ja -valdade kui ka sünnikohast välja rännanud laulikute repertuaari puhul. Ettekandes räägiti nende probleemide lahendamise uutest võimalustest, mida pakutakse suurte andmebaaside läbiarvutamiseks.

Asta Niinemets

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

26. novembril 2021 esines Tammsaare muuseumi 16. sügiskonverentsil “Moodne müüt” Madis Arukask ettekandega “Rahvuslik müüdivajadus folkloristlikust vaatepunktist”.

Detsembris ilmus ajakirja Horisont erinumber “Pilguheit eesti pärimusse” (toimetaja Risto Järv), kus Madis Arukask kirjutas vägimeestest mütoloogia ja reaalsuse piiri- mail. Ülo Valk andis samas ajakirjas intervjuu “Rahvausund eile ja täna ehk kuradist koroonaviiruseni”. Merili Metsvahi tutvustas raamatut “Eesti muinasjutud II. Eesti loomamuinasjutud” (koostajad Inge Annom, Risto Järv, Mairi Kaasik, Kärri Toomeos-Orglaan, Tartu, EKM teaduskirjastus 2020).

2021. aasta lõpus ilmus Soome Kirjanduse Seltsi väljaandel kogumik “Inkerikot, setot ja vatjalaiset. Kansankulttuuri, kieli ja uskomusperinteet”, kuhu on peatükid kirjutanud Ergo-Hart Västriik ja Madis Arukask. Väljaanne on vabalt allalaetav aadressilt <https://oa.finlit.fi/site/books/e/10.21435/skst.1467/>.

2021. aasta lõpus ilmunud ajakirja Narrative Culture erinumber (8: 2) oli pühendatud usundilisele jutule (*belief narrative*, <https://digitalcommons.wayne.edu/narrative/vol8/iss2/>). Selle toimetaja oli Ülo Valk, kelle sissejuhatav artikkel arutleb usundilise jutu kui folkloorižanri üle. Orientalistika keskuse juhataja Alevtina Solovjova avaldas artikli mongoolia demonoloogiast, doktorant Kikee D. Bhutia uuris inimese ja vaimolendite suhteid tänapäeva Sikkimis lhopo rahva seas. Narrative Culture on 1.1 (*Web of Science*) ajakiri.

10. detsembril oponeeris Tiiu Jaago Jyväskylä ülikoolis kaitstavat Wiivi-Maria Jouttijärvi väitekirja “Muistojen ja kansallisen historiakulttuurin rajapinnoilla: Viron neuvosto-aika kolmen sukupolven kertomana” (“Mälestuste ja rahvusliku ajalookultuuri kokkupuutepiiril. Nõukogude aeg Eestis kolme põlvkonna lugude näitel”).

15. detsembril pidas professor Guntis Šmidchens (Washingtoni ülikool, Seattle) Zoomis eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli asutajale professor Walter Andersonile pühendatud e-loengu “Variants in American and Estonian Folkloristics”.

Jaauaris ilmunud ajakirjas Numen 69. numbris (toimetaja Ülo Valk) arvustas Merili Metsvahi tuntud ajaloolaste Carlo Ginzburgi ja Bruce Lincoln 17. saj Liivimaa libahundiprotsessi käsitlevat raamatut “Old Thiess, a Livonian Werewolf: A Classic Case in Comparative Perspective, written” kohaliku uurija vaatepunktist.

8. märtsil pidas Davide Torri (Sapienza Università di Roma, Italy) eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas külalisloengu “Buddhism and Shamanism among the Hyolmo of Helambu (Nepal)”.

1. aprillil esinesid eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna veebiseminaris “Anthropologists at War” Julia Buyskykh (Institute of History of Ukraine; Centre for Applied Anthropology in Kyiv) ja Tina Polek (Centre for Applied Anthropology in Kyiv).

Kaitstud doktoritöö

Kikee Doma Bhutia kaitses **7. märtsil** folkloristika erialal doktoritööd “Mythic history, belief narratives and vernacular Buddhism among the lhopos of Sikkim” (“Sikkimi lhopode müüdilise ajalugu, usundilised jutud ja rahvapärane budism”). Juhendaja prof Ülo Valk, oponent dr Davide Torri (Università di Roma La Sapienza, Itaalia).

Kaitstud magistrinääd ja -projekt

Sohail Arshad kaitses **3. veebruaril** magistrinääd “Biradari System: A Dominating Factor in the Politics of Punjab Province” (“Biradari süsteem: valitsev tegur Pandžabi provintsi poliitikas”), juhendaja Elo-Hanna Seljamaa, oponent Aimar Ventsel.

Siarhiey Makarevich kaitses **22. veebruaril** rahvusvahelise õppekava “Folkloristika ja pärandirakendused” raames magistriprojekti “Kohaliku kangakudumistraditsiooni taaselustamine Valgevenes Hancavicy piirkonna näitel” (juhendaja prof. Kristin Kuutma). Projekti retsenseeris Alena Leshkevich Varsavi ülikooli etnoloogia ja kultuur-antropoloogia instituudist.

Lilija Laaneman